

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษานี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ชัดเจนว่าจะศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรผู้หญิงที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 276 และศึกษาความเข้าใจของกลุ่มคนในสังคมที่องค์กรผู้หญิงใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหว มีความเข้าใจในประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิง โดยเฉพาะกรณีความรุนแรงทางเพศและการข่มขืนในคู่สมรส (สามีข่มขืนภรรยา)

จากการศึกษาจากเอกสารและการวิเคราะห์ประกอบแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ในบทที่ 4 เสียงสะท้อน...อันแตกต่างจากเวทีสาธารณะทั่วประเทศ บทที่ 5 เสียงสะท้อน...จากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และบทที่ 6 ผู้การขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมาย สามารถตอบคำถามใน 2 ประเด็นที่กำหนดไว้คือ

1. กระบวนการขับเคลื่อนของกลุ่มองค์กรผู้หญิง ในประเด็นแก้ไข มาตรา 276 มีการขับเคลื่อนผ่านกลไกใดบ้าง
2. การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไข มาตรา 276 ได้สร้างวาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงในประเด็นใด

กระบวนการขับเคลื่อนของกลุ่มองค์กรผู้หญิง

ในประเด็นแก้ไข มาตรา 276

หากพิจารณาถึงกระบวนการขับเคลื่อนของ “กลุ่มองค์กรผู้หญิง” หรือการทำงานในลักษณะการเคลื่อนไหวของ “กลุ่มผู้หญิง” ประเด็นหรือหัวข้อที่เป็น “จุดร่วม” กันคือ “หาแนวร่วม” ในการดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่เป็น “ประสบการณ์ร่วมกัน” ซึ่งประสบการณ์ร่วมในที่นี้อาจหมายถึง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง คนใกล้ชิด และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมซึ่งเป็นทั้งประสบการณ์ทางตรง และประสบการณ์ทางอ้อม โดยกลุ่มองค์กรผู้หญิงที่ขับเคลื่อนในประเด็นแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 276 ชี้ให้เห็นว่า กฎ กติกาของสังคมซึ่งเป็นบรรทัดฐานนั้น ต้องไม่กดขี่ความเป็นเพศ และผู้หญิงต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกับผู้ชาย

กลไกของการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายนี้ ผู้ศึกษาพบว่ากระบวนการขับเคลื่อนผ่านกลไกสำคัญคือ การขับเคลื่อนผ่านกลไกภาคประชาสังคม และขับเคลื่อนผ่านกลไกภาครัฐ ส่งผลต่อกระบวนการเคลื่อนไหวในหลายรูปแบบ อาทิ

1. เปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงได้ร่วมกันสร้างจิตสำนึก

จากการรับรู้และความเข้าใจของคนในสังคมที่ยอมรับ ในชุดความรู้ที่เป็นวาทกรรม ความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิง และมีการสืบทอดในวิถีชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงที่ใช้ชีวิตคู่ คำสอน ไพนออย่านำออก ไพนออย่านำเข้า ผู้ชายเป็นข้างทำหน้าที่ ผู้หญิงเป็นข้างทำหน้าที่ ผู้ชายเป็นผู้นำ ผู้หญิงเป็นผู้ตาม และทัศนคติของคนหญิงชายที่มองว่า ความรุนแรงในครอบครัว เป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งลักษณะความเป็นหญิงชายดังกล่าวได้ถูกกำหนดและคาดหวังจากสังคม มีส่วนในการกำหนดความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติ จนกลายเป็นการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม และมีส่วนในการสร้างมายาคติ (myth) ให้กับสังคมด้วย (วิลสัน พีพิทกุล และ กิตติ กันภัย, 2546, น. 13-14)

จากความเชื่อที่ว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว จึงเป็นเรื่องที่ผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยาไม่ควรนำออกมาพูดในพื้นที่สาธารณะ ในที่สุดผู้หญิงจึงอยู่กับความรุนแรงที่ไม่สามารถเปิดเผยได้กล่าวคือผู้หญิงไม่มีพื้นที่สำหรับผู้หญิงที่ถูกกระทำ ดังนั้นกลุ่มองค์กรผู้หญิงจึงได้ใช้กลไกภาคประชาสังคมเพื่อเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสร้างมิติแห่งการเรียนรู้ร่วมกันในแบบสตรีนิยม (Feminism) การสะท้อนประสบการณ์ตรงของผู้หญิงจำนวนหนึ่งที่มีความหลากหลายของประสบการณ์ความรุนแรงทางเพศ นำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงความไม่เสมอภาคในทางกฎหมาย ดังเช่น Leslie Bender ได้อธิบายถึงกระบวนการนี้ไว้ว่า “การตระหนักถึงสิทธิสตรีจะเกิดขึ้นจากการสำรวจถึงประสบการณ์ร่วม และรูปแบบที่มาจาก การแลกเปลี่ยนถึงเหตุการณ์ในชีวิต สิ่งที่เป็นประสบการณ์ความเจ็บปวดของปัจเจกจะแสดงถึงประสบการณ์การถูกกดขี่ร่วมกัน” (Bender Leslie, 1988 p. 9)

การขับเคลื่อนผ่านกลไกภาคประชาสังคม ขององค์กรผู้หญิงในการจัดกิจกรรม “เวทีสาธารณะ” เพื่อเปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงได้ร่วมกันสร้างจิตสำนึกในเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอคติทางเพศที่ผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมผ่านวัฒนธรรม ผ่านกฎหมาย โดยที่สังคมหรือแม้แต่ผู้หญิงเองไม่อาจรับรู้ว่าเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิง กลไกภาคประชาสังคมได้รับรู้ร่วมกัน และถ่ายทอดประสบการณ์ของความรุนแรง และในการเปิดพื้นที่สำหรับ “เสียงของผู้หญิง” เกิดขึ้นด้วยการโต้แย้งและวิพากษ์ทั้งกับตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และสร้างจิตสำนึกในปัญหาความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา

เสียงและประสบการณ์ของผู้หญิงที่เกิดขึ้นในเวทีสาธารณะของกลุ่มองค์กรผู้หญิงที่สัญจรไปทั่วประเทศ ที่ตระหนักรู้ว่าเป็น “ปัญหาร่วม” และต้องการให้เกิดการแก้ไข หรือแม้แต่เสียงของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเกิดการยอมรับและเห็นด้วยที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย ซึ่งกลไกทั้งหมดนั้นทำให้ “เสียงของผู้หญิงมีความหมาย” และนำไปสู่กลไกในระดับสถาบัน

จะเห็นได้ว่าการเปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงนั้นได้ผ่านการใช้เหตุผลเชิงกระบวนการของสตรีนิยม (Feminist practical reasoning) ภายใต้จุดยืนที่องค์กรผู้หญิงสร้างจิตสำนึกของผู้หญิงในกระบวนการเคลื่อนไหวร่วมกันว่า และ “ความรุนแรงในครอบครัว ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป”

2. สร้างองค์ความรู้

การสร้างองค์ความรู้ (wisdom) ต่อประเด็น “การข่มขืนภรรยา” เป็นความรุนแรงทางเพศที่ผู้หญิงได้รับ และชี้ให้เห็นว่า กฎหมายอาญามาตรา 276 คือกฎหมายที่ไม่มีความเสมอภาคทางเพศ ในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ได้นำแนวคิดแบบสตรีนิยม (Feminism) มาใช้ใน อาจกล่าวได้ว่า ศาสตร์ของความรู้ที่มีผู้หญิงและประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นศูนย์กลางในการสร้างความรู้ โดยตั้งคำถามกับปรากฏการณ์และระบบความสัมพันธ์หญิงชายที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ในการสร้างองค์ความรู้แบบสตรีนิยม ได้ตั้งคำถามต่อสถานภาพของผู้หญิงที่เป็นภรรยาโดยการเรียนรู้จาก “มองปัญหาาร่วมกัน” สถานภาพของภรรยาที่แฝงด้วยความเชื่อที่เป็นอคติทางเพศที่ให้ผู้ชายใช้ “อำนาจ” และ “สิทธิ” ของความเป็นสามีมากกว่าสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตนเอง หากเราบอกว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คน ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความคิดของคนในสังคม แล้วทำไมจะไม่ปล่อยให้เกิดวัฒนธรรมแบบให้อำนาจชายดำรงอยู่ ในกฎหมาย ผู้หญิงจึงควรปลดปล่อยอำนาจที่กดขี่ความเป็นเพศ และสร้างความชอบธรรมให้กฎหมายสามารถคุ้มครองผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา มากกว่าการให้สิทธิในความเป็นสามี ดังเช่น ทิชา ณ นคร ได้ตั้งคำถามต่อสังคม และผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนครั้งนี้ว่า “มาตรา 276 เข้าข่ายส่งเสริมความรุนแรงในครอบครัวให้ดำรงอยู่ต่อไปใช่หรือไม่?” สอดคล้องกับหลักการ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” ของ ประเวศ วะสี ที่อธิบายเหลี่ยมที่สำคัญที่สุดก็คือ การสร้างความรู้ และนำความรู้ไปเคลื่อนไหวสังคม โดยการเชื่อมโยงความรู้และการเคลื่อนไหวเพื่อเคลื่อนไหวในระบบกติกากฎหมายนั้น ต้องสร้าง “ยุทธศาสตร์ทางปัญญา” คือความรู้จริงในเรื่องที่จะแก้ไข กล่าวคือ กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้ศึกษา วิจัย ประเด็นปัญหาความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิง และนำความรู้ดังกล่าวมาถ่ายทอดให้ผู้ร่วมเวทีสาธารณะ ผู้เข้าร่วมในเวทีนั้น ๆ ได้เห็น รูปแบบของความรุนแรงที่อยู่ในโครงสร้างทางวัฒนธรรม และกฎหมาย ผ่านการอธิบาย การอภิปราย การระดมความเห็น ต่อประเด็นปัญหาในการสร้างองค์ความรู้ในประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิง ได้เกิดการตระหนักร่วมกันและเห็นความสำคัญต่อการแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 276

การเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอาญามาตรา 276 ได้สร้างความรู้ความเข้าใจต่อผู้หญิง จากการวิเคราะห์ อภิปรายประเด็นปัญหาร่วมกัน แม้ว่าการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้คนในสังคมตระหนักและเข้าใจว่า ความเสมอภาคทางกฎหมายที่ผู้หญิงควรได้รับการคุ้มครองโดยไม่ถูก

เลือกปฏิบัติ การแก้ไขกฎหมายที่กดขี่ความเป็นเพศเป็นสิ่งที่ยากต่อการอธิบายและทำความเข้าใจของคนในสังคมส่วนใหญ่ แต่ในการสร้างองค์ความรู้แบบสตรีนิยมก็ทำให้สังคมได้เรียนรู้และหันมาสนใจประเด็นผู้หญิงมากขึ้น เป็นการเปิดองค์ความรู้แบบใหม่ให้กับคนในสังคม

3. สร้างวาทกรรมทางเพศที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน

ในการขับเคลื่อนทางสังคม โดยใช้ความรู้ที่มีผู้หญิงและประสบการณ์ของผู้หญิงเป็นศูนย์กลางในการสร้างความรู้และเรียนรู้ร่วมกันใน วาทกรรมทางเพศที่เรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่ วาทกรรมเรื่อง การข่มขืนในคู่สมรส ผู้เข้าร่วมในกระบวนการที่องค์กรผู้หญิงเปิดเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็น ได้อธิบายความหมายของการ “ข่มขืน” ว่าเป็นรูปแบบของวาทกรรมทางเพศที่ผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยาได้รับ การอธิบายในมุมมองของสตรีนิยมที่ชี้ให้เห็นว่า การข่มขืนคือภาพสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ__และ “ดำรงสถานภาพ” ของเพศหญิงในสถาบันครอบครัวที่ให้ผู้หญิง “ทำหน้าที่” ของภรรยา

ภายใต้ความคิดเห็นในแต่ละเวทีพบว่าการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เป็น “ปัญหา ร่วม” ในการมองและอภิปรายความเห็นร่วมกันนั้น ได้สะท้อนวาทกรรมทางเพศที่ผู้หญิงพบ ทั้งเป็น ประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม และยอมรับในวาทกรรมความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา ซึ่งก็คือ วาทกรรมอำนาจของสามีที่อยู่เหนือภรรยา เพราะความเชื่อในการให้ผู้ชายมีเสรีภาพทางเพศมากกว่าผู้หญิง และมีสิทธิในการกำหนดการมีเพศสัมพันธ์ ต่อภรรยาในรูปแบบของการใช้อำนาจ บังคับ หรือใช้กำลังทุบตีทำร้าย

การสร้างวาทกรรมทางเพศที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน ยังได้วิเคราะห์และชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงได้ถูกครอบงำภายใต้ชุดวาทกรรมความรู้ที่มีต่อการข่มขืนที่มี เช่น การข่มขืนเป็นเรื่องของความต้องการทางเพศ การข่มขืนต้องเกิดการต่อสู้ มีร่องรอยของบาดแผล ผู้หญิงที่ถูกข่มขืนจะต้องปกปิดไว้ไม่ควรพูด เพราะเป็นเรื่องที่น่าอับอาย และผู้หญิงที่มีสามีจะไม่ถูกข่มขืนโดยสามี

ในกระบวนการสร้างความรู้เรื่องวาทกรรมทางเพศ กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้รณรงค์สร้างความรู้ในเรื่องการข่มขืนที่สามีเป็นผู้กระทำ และกฎหมายไม่ได้คุ้มครองผู้หญิงที่เป็นภรรยา ในขณะที่เดียวกันกฎหมายกลับให้สิทธิสามีข่มขืนภรรยาได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

ดังนั้น การเรียนรู้และสร้างวาทกรรมทางเพศ จึงนำไปสู่อำนาจในการตัดสินใจในการมีเพศสัมพันธ์ของภรรยาและกระบวนการที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้หญิงในการแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 276 นี้ด้วยการยกระดับความเสมอภาคทางกฎหมายให้เกิดความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ

4. เกิดพลังใน “แนวร่วม” ที่มีพันธมิตรหลากหลาย

กระบวนการขับเคลื่อนของกลุ่มองค์กรผู้หญิง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนสังคมที่มีแนวคิดแบบ “การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่” จะเห็นว่าการรณรงค์ขับเคลื่อนสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดทางเพศ ในมาตรา 276 นี้ เป็นการเคลื่อนไหวซึ่งเชื่อมโยงกับ “การเมือง” กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้สร้างประเด็น “การเมืองเรื่องส่วนตัว” เพื่อให้สังคมตระหนักและรับรู้ โดยเริ่มจากเครือข่ายที่องค์กรผู้หญิงสร้างขึ้น ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างแนวร่วมในกลุ่มคนที่สนับสนุนที่เป็นพันธมิตรหลากหลาย เช่นดังที่ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร เขียนไว้ในภาพรวม ความแตกต่างระหว่างการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบเก่าและแบบใหม่ (New Social Movement) ที่ปรากฏในทางการเมืองว่า กลุ่มคนที่สนับสนุน หรือเป็นฐานให้การเมืองแบบใหม่ คือ “ชนชั้นกลางใหม่” (the new middle class) ได้แก่ แพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักกฎหมาย นักบริหาร นักวิชาการ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาก็พบว่า แนวร่วมที่สนับสนุนในการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไข ม.276 ได้มีบุคคลดังกล่าวรวมอยู่ด้วย

การเคลื่อนไหวผ่านกลไกภาคประชาสังคมในกลุ่มย่อย ๆ และขยายเวทีขึ้นจนกลายเป็น “เครือข่าย” ของกลุ่มองค์กรผู้หญิง นอกจากเครือข่ายที่เกิดจากกลุ่มองค์กรผู้หญิงด้วยกัน “เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ” “เครือข่ายยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง” “แนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิง” การขยายฐานความร่วมมือของเครือข่ายในสังคมเมืองนำไปสู่การสร้างเครือข่ายในสังคมชนบทเกิดเครือข่ายผู้หญิงในแต่ละชุมชนมากมาย ซึ่งนับว่าเป็นการทำงานที่สร้างเครือข่ายโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจต่อประเด็น “การข่มขืนภรรยา” เป็นความรุนแรงทางเพศที่ผู้หญิงได้รับ การเรียนรู้ร่วมกัน ถ่ายถอดประสบการณ์ ตลอดจนวิเคราะห์วิพากษ์ร่วมกัน ความเห็นอันแตกต่าง และการสนับสนุนในการแก้ไขกฎหมาย ทำให้เกิดพลังใน “แนวร่วม” และนำไปสู่การสร้างรูปแบบในการขับเคลื่อน หรือ “ยุทธศาสตร์” เพื่อขับเคลื่อน

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการรับรู้ในประสบการณ์ร่วมกัน ที่กลุ่มองค์กรผู้หญิงนำไปใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน คือการมุ่งยกระดับการรับรู้ที่ว่า “ความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป” ซึ่งเป็นจุดยืนของแกนนำในองค์กรผู้หญิงที่ใช้เป็นประเด็นหลักในการขับเคลื่อน การจัดกิจกรรมรณรงค์ของแนวร่วมในองค์กรที่ทำงานด้านผู้หญิง ซึ่งเป็นพันธกิจร่วมกันในการร่วมมือกันสร้างเครือข่ายจนกลายเป็น “แนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิง” ซึ่งรวมองค์กรผู้หญิง 39 องค์กรในการทำงานขับเคลื่อน จึงเป็นกลไกภาคประชาสังคมที่สร้างแนวร่วมในความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายที่ปรากฏในรูปของวาทกรรมความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิง

นอกจากกลไกภาคประชาสังคมแล้ว กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้ใช้กลไกภาครัฐ เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน จากการศึกษาในบทที่ 5 เสียงสะท้อน...จากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมพบว่า กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้สร้างแนวร่วมในกลุ่มผู้ที่อยู่ในกลไกของการผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมาย บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เป็นกลุ่มคนในกลไกของภาครัฐส่วนหนึ่งที่ได้แสดงความเห็น ในกระบวนการของการบังคับใช้กฎหมาย เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า รัฐเป็นผู้มีบทบาทในการบังคับใช้ การแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสังคม สร้างความเสมอภาคและคุ้มครองเพศหญิงที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง จึงมีความจำเป็นต่อการสร้างแนวร่วมในกลไกภาครัฐ ดังคำกล่าวของ ซลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ ที่ว่า “เพราะแท้จริงแล้วเรื่องเพศและความสัมพันธ์ทางเพศเป็นแง่มุมส่วนตัวของคนที่เราควรมองข้ามไป โดยกำหนดและรองรับลักษณะและรูปแบบของความสัมพันธ์เฉพาะที่ถูกต้องและยอมรับไว้ในกฎหมาย”

กระบวนการเคลื่อนไหวที่องค์กรผู้หญิงสร้างในกลุ่มเครือข่าย แนวร่วม เป็นการเปิดพื้นที่ให้กับการสร้างชุดวาทกรรมทางเพศแก่ผู้หญิง ในการสร้างจิตสำนึกจากการเรียนรู้ร่วมกันว่า “ความรุนแรงในครอบครัว ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป” จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้เป็นเพียงการเปลี่ยนกฎหมายเท่านั้น หากแต่เป็นการเปลี่ยนวาทกรรมโดย “ผู้หญิง” นั่นเอง

การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไข มาตรา 276 ได้สร้าง

วาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง

การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไข มาตรา 276 ประเด็นที่กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้ใช้เป็นประเด็นหลักในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความเข้าใจต่อสังคม คือการสร้างวาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง ในประเด็น

1. “ความรุนแรงในครอบครัว... ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว”

จากความเชื่อที่เป็นวาทกรรมทางเพศ ที่มีผลต่อระบบคิดของสังคม ทำให้เรื่อง “เพศ” และ “ความรุนแรง” เป็นเรื่องที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นส่วนตัว และเป็นเรื่องของผู้หญิงเท่านั้น โดยที่สังคมก็เชื่อเช่นนั้น ปัญหาของผู้หญิงที่เกิดจากความรุนแรงในครอบครัวจึงกลายเป็นเสียงเงียบใต้หลังคาบ้าน

วาทกรรม “อำนาจ” ที่คนในสังคมนั้น ๆ ยอมรับและเชื่อว่าเป็น “ความจริง” ซึ่งชุดความรู้นี้ มิเชล ฟูโกต์ ได้อธิบายว่า ความรู้ที่ถูกถือความเป็นสัจจะ ไม่ได้หมายถึงว่าไม่มีความรู้ชุดอื่น หรือความรู้ชุดนั้นจะถูกทำลายไป แต่ถูกความรู้กระแสหลักปิดบังอำพรางไว้ เพื่อให้สัจจะหรือความรู้

ชุดนั้นดำรงไว้ และการที่คนในสังคมเชื่อและยอมรับในวาทกรรมนั้นอย่างเป็นระบบเพราะได้ถ่ายทอดผ่านวัฒนธรรม เป็นค่านิยม ความเชื่อ และยังมีผลต่อการควบคุมสังคม สถาบัน บังคับ รวมไปถึงมีผลต่อการสร้างชุดของความจริงขึ้นในสังคมในช่วงเวลาเฉพาะ เช่นวาทกรรม และจากการเรียนรู้วาทกรรมที่เป็นชุดความรู้กระแสหลักนี้ จะทำให้เกิดชุดความรู้หรือวาทกรรมใหม่ที่ผู้หญิงจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลง

การสร้างชุดวาทกรรมความรู้ในกระบวนการ การเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไข ม.276 นี้ องค์การผู้หญิงได้สร้างวาทกรรมทางเพศที่มีต่อผู้หญิงในประเด็น “ความรุนแรงในครอบครัว... ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป” จะเห็นได้ว่าการสร้างวาทกรรมทางเพศเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในเวทีกลุ่มย่อย แล้วจึงขยายไปสู่เวทีที่มี “แนวร่วม” ในการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ผู้หญิงได้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิเคราะห์วิพากษ์ประเด็นปัญหาาร่วมกัน ซึ่งพบว่าความเห็นและเสียงสะท้อนที่แตกต่างกันในแต่ละเวที กลุ่มองค์กรผู้หญิงได้นำมาสร้างยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน

2. “ผู้หญิงควรมีสติและสามารถปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์กับสามีเมื่อไม่พร้อม”

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องหรือให้ความสำคัญกับชาย หรือที่เรียกว่า ระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) การสร้างบทบาทหน้าที่ของหญิงชาย จึงสร้างเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม แบบแผนในการเป็นหญิงและชาย (Stereotype) จึงเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมในรูปแบบที่เป็นอุดมการณ์ความเชื่อ (Ideology) ที่สังคมกำหนด ซึ่งในสังคมไทยจะเห็นได้ว่าผู้ชายเป็นผู้มีความสำคัญ และมักจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ให้กับสมาชิกในสังคม ผ่านกระบวนการรับรู้และขัดเกลา (Socialization) ถ่ายทอดสืบต่อกันมายาวนาน จนกลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติร่วมกันเป็นวัฒนธรรม จารีตประเพณี เช่น การปลูกฝังให้ผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยาที่มีหน้าที่ในการรับใช้ ปรนนิบัติสามี รวมทั้งการปรนนิบัติและตอบสนองทางเพศตามที่สามีต้องการ แม้ว่าตนเองจะต้องการหรือไม่ หรือร่างกายไม่พร้อมก็ตาม ผู้หญิงจะถูกสอนให้ “ทน” หากพิจารณาจะเห็นว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายที่เป็นสามีหรือผู้นำในสังคมจะครอบงำและมีอำนาจเหนือภรรยาเท่านั้น แต่ได้แฝงอยู่ในระบบของกฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศใน มาตรา 276 ด้วย

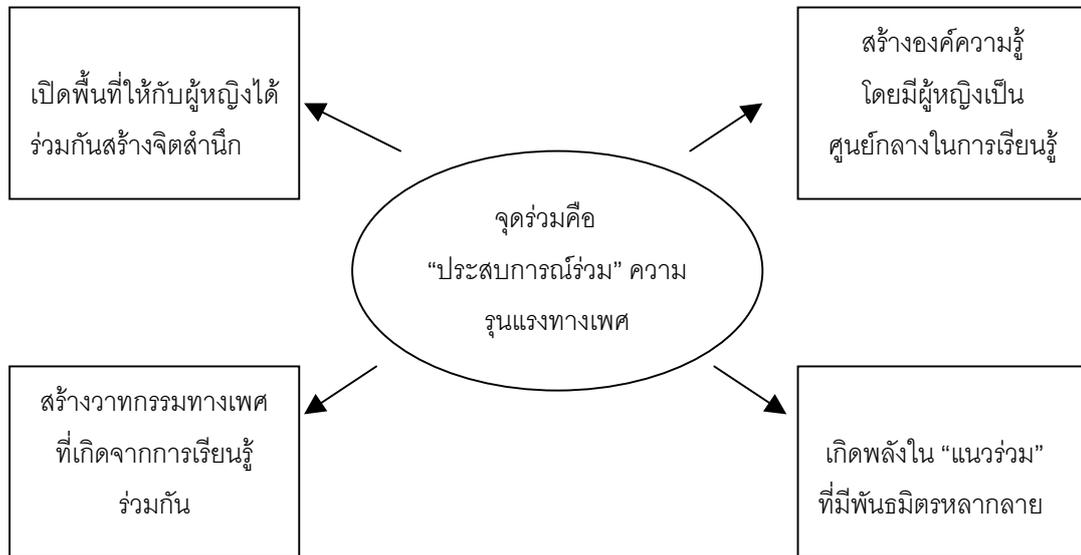
การสร้างชุดวาทกรรม “ผู้หญิงควรมีสติในการปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์กับสามีเมื่อไม่พร้อมนี้” ผู้หญิงที่เป็นภรรยา จะสามารถหลุดจากความเชื่อในชุดวาทกรรมกระแสหลักดังกล่าวข้างต้น และไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นความผิดต่อการทำหน้าที่ของภรรยาในการมีเพศสัมพันธ์อีกต่อไป_และเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่บอกว่าภรรยาต้องยอมหลับนอนกับสามีทุกครั้งตามที่สามีต้องการ

การศึกษายังพบว่า ในกระบวนการสร้างวาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงผ่านประเด็นกฎหมายอาญามาตรา 276 นี้เป็นกระบวนการสร้างพลังและจิตสำนึก (Empowerment) ในประเด็นความรุนแรงทางเพศที่มีต่อผู้หญิง เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ และเข้าใจปัญหาาร่วมกัน จนกลายเป็นชุดวาทกรรมที่เกิดความหมาย ที่เรียกว่า “ความจริง” และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อความเสมอภาค

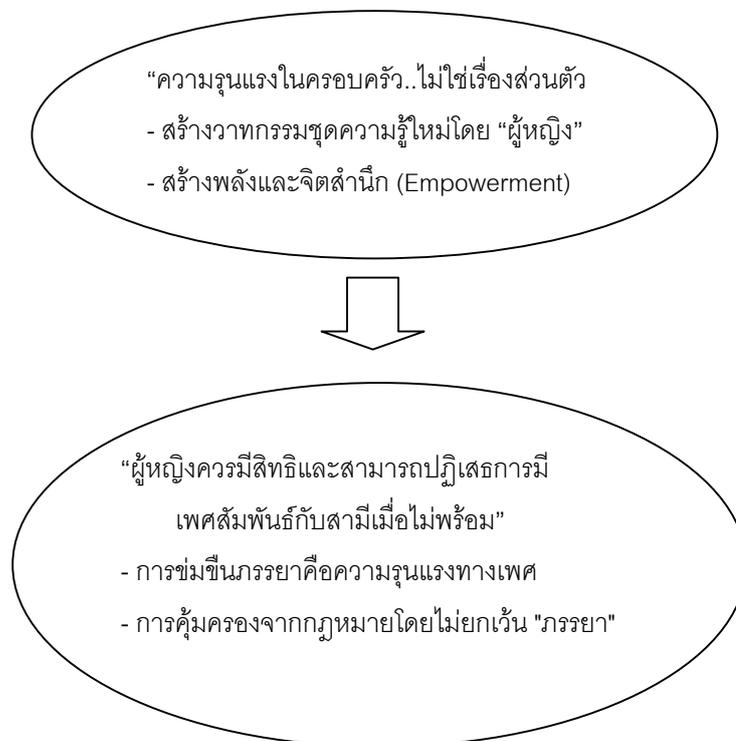
จากการศึกษาในบทที่ 4 เสียงสะท้อนอันแตกต่าง...จากเวทีสาธารณะ และในบทที่ 5 เสียงสะท้อน...จากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ผู้แสดงความคิดเห็นด้วยในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ได้สร้างชุดวาทกรรมใหม่ขึ้นมา คือ วาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง ซึ่งเรื่องของการข่มขืนภรรยา เป็นสิ่งที่เห็นชัดเจนที่สุด ในเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกาย เพราะผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงทางเพศจากสามี ด้วยการใช้ “อำนาจเหนือสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง” โดยกฎหมายก็ไปสร้างความชอบธรรมให้กับความรุนแรงต่อผู้หญิง เพราะผู้หญิงถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหากไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่ไม่สามารถเอาผิดสามีได้

กระบวนการขับเคลื่อนสังคม ในประเด็นการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 สามารถอธิบายโดยสรุปคือ องค์กรผู้หญิงขับเคลื่อนผ่านกลไกภาคประชาสังคมและกลไกภาครัฐ กล่าวคือ การเปิดพื้นที่ให้กับผู้หญิงได้สร้างจิตสำนึก สร้างองค์ความรู้ สร้างวาทกรรมทางเพศที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดพลังใน “แนวร่วม” ที่มีพันธมิตรหลากหลาย (ดังแสดงในภาพที่ 7.1 และ 7.2) และกระบวนการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ส่งผลต่อกระบวนการเคลื่อนไหวในภาคประชาสังคม และเข้าสู่กลไกภาครัฐ ซึ่งสามารถแสดงในรูปแบบของลำดับเวลาสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการขององค์กรผู้หญิงที่สร้าง “ยุทธศาสตร์” และพันธมิตรซึ่งเป็น “แนวร่วม” ในการขับเคลื่อน ตั้งแต่ปี 2538-2550 (ดังแสดงในตารางที่ 7.1)

ภาพที่ 7.1
กระบวนการขับเคลื่อนของกลุ่มองค์กรผู้หญิง

ภาพที่ 7.2
การสร้างวาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง

ตารางที่ 7.1

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนของสังคม ต่อการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ / ความเคลื่อนไหว / กิจกรรม	ประเด็น	องค์กร/แกนนำ
ปี 2538	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้ง คณะทำงานศึกษาและเสนอแนะการดำเนินงานเกี่ยวกับวิธีการพิจารณาความผิดทางเพศ - องค์กรผู้หญิงหลายองค์กร, ผู้ที่ทำงานด้าน สิทธิผู้หญิง ร่วมกันจัดตั้ง “เครือข่ายผู้หญิง กับรัฐธรรมนูญ” เพื่อผลักดัน ให้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 มีบทบัญญัติเรื่อง สิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียมทางเพศ และให้มีผู้หญิงอยู่ใน สภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยจัดเวทีรณรงค์ เคลื่อนไหวทั่วประเทศ 	<p>เพิ่มบทนิยาม "กระทำชำเรา" ให้ คุ่มครองผู้หญิงที่เป็นภรรยา</p> <ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์ให้ สังคม ตระหนักว่า" รัฐธรรมนูญที่ดีต้องมีสตรี ร่วมร่าง" 	<p>ดร.สายสุรี จุติกุล เป็นประธาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - “เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ”
ปี 2540	<p>องค์กรผู้หญิง ได้ผลักดันร่วมกับ คณะกรรมการส่งเสริมประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาว่า ด้วยความผิดทางเพศ (ม.276, ม.277) โดยส่ง ร่างกฎหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา</p>	<p>กฤษฎีกาแก้ไข เพียงเพิ่มมาตรา 276 ทวิ</p>	<p>องค์กรผู้หญิงร่วมมือกับ ก.ส.ส. ร่างกฎหมาย</p>
ปี 2545-2546	<p>องค์กรผู้หญิงและเครือข่ายพันธมิตรรณรงค์แก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปิดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการ “แนวทางการแก้ไขกฎหมายอาญาในฐานความผิดทางเพศ : สังคมไทยพร้อมเพียงใด” จัดเวทีสัญจรทั่วประเทศ - สถาบันกฎหมายอาญา ร่วมมือกับองค์กรผู้หญิงจัดทำโครงการ พัฒนากฎหมายอาญา ฐานความผิดทางเพศ โดยสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ใน ประเด็นที่กลุ่มองค์กรผู้หญิงเสนอแก้ไข กฎหมาย 	<p>เปิดพื้นที่ทาง สังคม สร้างองค์ ความรู้เรื่อง “ความรุนแรง ในครอบครัว ไม่ใช่เรื่อง ส่วน ตัวอีกต่อไป”</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิเนื้อตัว ร่างกายของ ผู้หญิง 	<p>เครือข่ายผู้หญิง กับรัฐธรรมนูญ, แนวร่วมเพื่อความก้าวหน้าของผู้หญิงร่วมกับ สถาบันกฎหมายอาญา</p>

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์ / ความเคลื่อนไหว / กิจกรรม	ประเด็น	องค์กร/แกนนำ
ปี 2547- 2548	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีระดมความคิดเห็นในกลุ่มองค์กร ผู้หญิงและเครือข่ายพันธมิตร ผลักดันให้เกิด แนวร่วมในภาครัฐ และองค์กรด้านสิทธิ มนุษยชน - ประมวลสถานการณ์เพื่อปรับยุทธศาสตร์ใน การเคลื่อนไหวทางสังคม - ขยายแนวร่วมในกลไกภาครัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันให้ - กฎหมายเข้าสู่ - กระบวนการ - นิติบัญญัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรผู้หญิงและ - เครือข่ายพันธมิตร - สำนักกิจการสตรี - ก.พัฒนาสังคมฯ - คณะกรรมการ - ด้านสตรีฯ
ปี 2549	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรผู้หญิงและเครือข่ายพันธมิตร ใช้กลไก ภาครัฐในการเป็นประเทศสมาชิกภาคีใน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติ โดยรัฐบาลต้องไปรายงานความก้าวหน้าใน การดำเนินงานต่อคณะกรรมการชီดอ (CEDAW) ในเดือนมกราคม - และในเดือนพฤศจิกายน สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ (สนช.) นำร่างกฎหมายของรัฐบาล ขึ้นมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเด็นเร่งด่วนที่ - ผู้หญิงไทยเผชิญ - โดยเฉพาะความ - รุนแรงต่อผู้หญิง - และเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวร่วมเพื่อความ - ก้าวหน้าของผู้ - หญิงประกอบด้วย - สมาชิกองค์กร - และกลุ่มผู้หญิง - จากภูมิภาคต่าง ๆ - รวม 39 องค์กร
ปี 2550	<ul style="list-style-type: none"> - เดือนมีนาคม องค์กรผู้หญิงได้เสนอร่างแก้ไข กฎหมาย ต่อกรรมการด้านสตรีฯ - องค์กรผู้หญิงที่ทำงานทางด้าน สิทธิ ผู้หญิง และเด็ก ทำจดหมายเปิดผนึกถึงประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ แสดงจุดยืนและ เสนอเหตุผลประกอบใน การเสนอแก้ไข กฎหมาย และในที่สุดกฎหมายมี ผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ใช้คำว่า - “ผู้อื่น” และตัดคำ - ว่า “ซึ่งมิใช่ภริยา - หรือสามีของตน” - ออกและแก้ไข - นิยามศัพท์ “การ - ข่มขืนกระทำ - ข้ำเรา” 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวร่วมเพื่อ - ความก้าวหน้า - ของผู้หญิง และ - เครือข่ายพันธ - มิตร, เครือข่ายยุติ - ความรุนแรงทาง - เพศ, ขบวนการผู้หญิง - กับการปฏิรูปการ - เมือง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในประเด็นการขับเคลื่อนสังคมเพื่อแก้ไข กฎหมายอาญา มาตรา 276 ทั้งการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร การเข้าร่วมในเวทีระดมความเห็นที่กลุ่มองค์กร ผู้หญิงจัดขึ้นในหลายเวที รวมทั้งการติดตามความเคลื่อนไหวที่เป็นกระแสทางความคิดของคนใน สังคม พอสรุปได้ว่า กระบวนการขับเคลื่อนของสังคมเพื่อแก้ไขกฎหมายอาญา มาตรา 276 ของ กลุ่มองค์กรผู้หญิงต้องผ่านอุปสรรคปัญหา และใช้เวลายาวนานในการสร้างความรู้และความเข้าใจ ในประเด็นความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยา การเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายอาจไม่ใช่เรื่องยาก แต่การแก้ทัศนคติความเชื่อที่มีชุดของวาทกรรมความรู้แบบ “วาทกรรมทางเพศ” ที่อยู่ในระบบคิด ของคนในสังคมนั้นยากยิ่งกว่า และการเคลื่อนไหวในลักษณะที่ต้องสร้างความรู้ ทำความเข้าใจ ให้ แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายที่มีอคติทางเพศแฝงอยู่ ได้ตระหนักและเห็นว่าเป็นปัญหา ตลอดจนกลไกของรัฐที่มีส่วนในการผลักดันให้การแก้ไขกฎหมายนี้เป็นผลสำเร็จนั้น ต้องสร้าง ความรู้ให้สังคมนั้น ๆ เข้าใจในประเด็นของผู้หญิง

กระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม เพื่อแก้ไขกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดทางเพศ ใน ระบบกฎหมายไทยโดยเฉพาะ มาตรา 276 และ 277 อาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการขับเคลื่อนที่ ใช้ยุทธศาสตร์สร้างองค์ความรู้แบบ “สตรีศึกษา” ในกลุ่มองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิ ผู้หญิง และเด็ก ที่ขยายเป็นเครือข่ายผู้หญิงในภูมิภาคทั่วประเทศ ผสมกับการขับเคลื่อนโดยผ่านกลไกภาครัฐซึ่งเป็น “ยุทธศาสตร์ทางปัญญา” สำหรับกลุ่มองค์กรผู้หญิง เครือข่ายพันธมิตร ตลอดจนแนวร่วมใน ภาครัฐ ดังที่ปรากฏแล้วว่า ตลอดระยะเวลาในการขับเคลื่อนทางสังคมมีการระดมความเห็นของ กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องในการวางยุทธศาสตร์ ผลักดันข้อเสนอของกลุ่มองค์กรผู้หญิงตั้งแต่ขั้นกรรมาธิการ ด้านสตรีฯ การทำข้อเสนอ และรณรงค์เชิญชวนนักกฎหมาย แพทย์ นักสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน เข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงข้อเสนอไปสู่ระดับสากล ที่ประเทศไทยเป็นภาคีในคณะกรรมการ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (ซีดอ CEDAW) ผลักดันข้อเสนอใน การพิจารณาของ สนช.

หากพิจารณาถึงกระบวนการขับเคลื่อน ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าการขับเคลื่อนนำไปสู่ ความสำเร็จในการแก้กฎหมาย นั้นเป็นความสำเร็จโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งเพียงองค์กรเดียว เพราะกระบวนการได้เริ่มต้นและพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากกลุ่มผู้หญิง เคลื่อนเป็นเครือข่าย ขยาย เป็นแนวร่วม ตลอดจนสร้างพันธมิตรในกลุ่มคนหลากหลายสาขาอาชีพ และประเด็นในการขับเคลื่อนไม่ได้ผูกขาดว่าองค์กรใดเป็นเจ้าของ แต่เป็นการเคลื่อนร่วมกันในภาคประชาสังคม และ เกิดแนวร่วมในภาครัฐซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนที่กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันของกลุ่มองค์กรผู้หญิง การเคลื่อนแต่ละช่วงเวลา มีกลไกทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง กลุ่มองค์กรผู้หญิงและแนวร่วมในการเคลื่อนไหว จึงเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองอย่างเลี่ยงไม่ได้ และไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า “การเมือง” คือปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเคลื่อนไหวครั้งนี้ประสบความสำเร็จเพราะที่ผ่านมากองคกรผู้หญิงได้ใช้ยุทธศาสตร์ทางการเมืองในการ “ล๊อบบี้” เพื่อให้ร่างกฎหมายฯ ได้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาโดยฝ่ายนิติบัญญัติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนผ่านรัฐบาลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการยึดอำนาจในปี 2549 นอกเหนือจากการผลักดันให้รัฐบาลพิจารณาร่างกฎหมายแล้ว การล๊อบบี้ผ่านเครือข่ายและแนวร่วมพันธมิตรในชั้นกรรมาธิการ และอนุกรรมาธิการแล้วเป็นผลสำเร็จแล้ว รัฐบาลยุคปฏิรูปยังต้องขานรับข้อเสนอขององค์กรผู้หญิง เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลนอกจากการรับข้อเสนอของคณะกรรมการ CEDAW ซึ่งรัฐบาลไม่อาจละเลยประเด็นในการแถลงนโยบายเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งสิทธิของผู้หญิงก็คือสิทธิมนุษยชน เช่นกัน

อาจกล่าวได้ว่า องค์กรผู้หญิงได้สร้างวาทกรรมเรื่องสิทธิเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง ผ่านกลไกทางการเมืองในยุคของรัฐบาลที่ “ยึดอำนาจ” การทวงถามเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” และ “สิทธิของผู้หญิง” จึงเป็น อำนาจเหนือการปฏิรูปที่องค์กรผู้หญิงสามารถช่วงชิง และผลักดันให้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 เข้าสู่กระบวนการทางการเมืองและได้รับการแก้ไขได้ทันเวลาที่

แม้ว่าสถานะของกฎหมายที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม และให้ความคุ้มครองและความเป็นธรรมต่อผู้หญิงในระดับโครงสร้างและเป็นรากฐานในการสร้างความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550” จะมีผลบังคับใช้ตามประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้วตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 หากพิจารณาจะพบว่าเปลี่ยนแปลงกฎหมายอาญาฉบับแก้ไขล่าสุดปีตั้งแต่ปี 2530 จนกระทั่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในยุคของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปี 2550 เป็นเวลา 20 ปี กลุ่มองค์กรผู้หญิงต้องผ่านอุปสรรคปัญหาในการรณรงค์สร้างความเข้าใจต่อสังคมเป็นเวลายาวนานกว่า 10 ปี

ผู้ศึกษาจึงอยากให้หน่วยงานที่จะเป็นกลไกสำคัญในระดับรัฐ มีความรู้จริง และจริงจังในการแก้ปัญหาที่องค์กรผู้หญิงได้เสนอแนวทางแก้ไข ซึ่ง เพื่อปรับแนวคิดแบบกระแสหลักที่ปลูกฝังความเชื่อเรื่องวาทกรรมความรุนแรงทางเพศ ให้เกิดการเคารพในสิทธิทางเพศ และเกิดความเสมอภาคในทางกฎหมายในทุกระดับของชนชั้นทางสังคม อย่างจริงจัง